

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott *dr. Sárdy Péter ügyvéd* (székhely: [REDACTED]) a t. Alkotmánybíróság előtt **IV/1098/2019** számon **folyamatban lévő ügyben** – mely a Kúria Pfv.I.20.688/2018/8. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz vizsgálatára irányul – az alábbi

b e a d v á n y t

terjesztem elő az **alkotmányjogi panasz elutasítása érdekében.**

I. Bevezető

- [1] Mint az ügyiratokból kitűnik, a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban én láttam el felperes, [REDACTED] jogi képviselőjét, csakúgy, mint a közbenső ítélet nyomán a követelés összegszerűsége tárgyában a Jászberényi Járásbíróság előtt jelenleg is folyó elsőfokú eljárásban. (A jogi képviselőre 2017. március 1-jén kaptam meghatalmazást a felperestől, vagyis nem sokkal a Jászberényi Járásbíróságnak a kötelesrész iránti keresetet elutasító 5.P.20.619/2015/61. számú ítélete meghozatala előtt, így az azzal szembeni – a Kecskeméti Törvényszék által elbírált és alaptalannak minősített – fellebbezést is én írtam a felperes képviselőjében.) Nem férhet hozzá kétség, hogy **az alkotmányjogi panasz elutasításához ügyfelemnek, azaz felperesnek, közvetlen érdeke fűződik**, ám mivel az alkotmányjogi panasz kapcsán indult eljárásban nem minősül félnek, jelen beadványt a saját nevemben nyújtom be. Ügyfelem érdekeltsége miatt azonban e beadvány talán több, mint pusztán *amicus curiae* levél.
- [2] A t. Alkotmánybíróság honlapjáról értesültem róla, hogy **az alkotmányjogi panaszt a 2021. február 23-ai teljes ülés tárgyalja**. Bízom benne, hogy jelen beadványom még a döntés meghozatala előtt az előadó alkotmánybíró és a teljes ülés tudomására jut, és ezzel a magam szerény eszközeivel hozzá tudok járulni a meggyőződésem szerint helyes döntés meghozatalához.

II. A Kúria döntésének alkotmányos vonatkozásai

- [3] A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott felülvizsgálati közbenső ítéletével kimondta, hogy felperes megörökölte édesanyjától, [REDACTED] azt a kötelesrész iránti igényt, mely igény az édesanya számára a fia (a felperes testvére) után, annak 2012. október 1-jén halála folytán nyílt meg. A felülvizsgálati ítéletből egyértelműen kiderül, hogy a **Kúria tisztán jogkérdésben döntött**, azaz ítélete elvi jelentőségű: az öröklés nem valamely speciális tényállási elem fennállása miatt volt megállapítható, hanem **azon** (a felperes által az első- és másodfokú eljárás során is következetesen hangoztatott) **jogtételtől következően, hogy a kötelesrész nem személyhez kötődő követelés**, vagyis ha e követelés a jogosultat a halála pillanatában megillette, akkor az – csakúgy, mint a követelések általában – a hagyaték részeként átszáll az örökösre.
- [4] E jogtételt a Kúria döntően abból vezette le – osztva a felülvizsgálati kérelemben részletesen kifejtett felperesi álláspontot –, hogy **a kötelmi természetű követelések esetében a jogutódlás lehetősége a főszabály** (legyen az generális, mint pl. öröklés vagy szinguláris, mint pl. engedményezés), és ehhez képest csak igen szűk körű kivételt jelentenek azok a követelések, amikor a jogutódlás kizárt. Ez következik **az Alaptörvény XIII. cikk (1)** bekezdéséből is, mely szerint **mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az**

örökléshez, a tulajdon alkotmányos védelme pedig magában foglalja a tulajdonnal való rendelkezés szabadságát is. E kivételesség miatt **a jogutódlás kizártságának világos jogszabályi rendelkezésen kell alapulnia**. A jogutódlást kizáró világos jogszabályi rendelkezést ezért a jogintézmény természetére és társadalmi rendeltetésére alapított általános bírói megfontolások nem pótolhatják, ez jogalkalmazás helyett valójában meg nem engedett, önkényes bírói jogalkotásnak minősülne. E ponton fel kell idézni a (felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott) **20/2017. (VII.18.) AB határozat [23] bekezdését**, mely szerint „*a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. (...) Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel*”. Ebből következik, hogy nincs összhangban az Alaptörvénnyel az a bírói döntés, amely anélkül zárja ki valamely kötelmi követelés jogutódlását, hogy a jogutódlás gátját jelentő jogszabályi rendelkezést megjelölne. **Ha pedig ilyen jogszabályi rendelkezés nem található, akkor a jogutódlást el kell fogadni**, ellenkező bírói döntés esetében *contra legem* döntésről kell beszélnünk.

[5] A Kúria abban is osztotta a felülvizsgálati érvelést, hogy a (vitathatatlanul kötelmi természetű) **kötelesrész iránti követelés esetében nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely a jogutódlást kizárná**. A peres jogvitában alkalmazandó **régi Ptk. 661.§** meghatározza ugyan a kötelesrészre jogosultak alanyi körét, de arra nem tér ki, hogy e jogosultak mennyiben rendelkezhetnek az őket megillető követelés felől, van-e a rendelkezési joguknak, avagy az öröklésnek az általános előírásokon túli korlátja. A felülvizsgálati kérelemben ellenpéldaként hoztam fel a régi Ptk. 85.§ (1) bekezdését és a Ptk. 2:54.§ (1) bekezdését, melyek egybehangzón és teljes egyértelműséggel mondják ki, hogy a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni, következésképpen a személyhez fűződő jogból fakadó igények a jogosult személyétől nem válhatnak el, a jogutódlás kizárt. Ugyanígy személyhez kötötnnek kell tekinteni azokat a követeléseket is, amelyek a jogszabály egyértelmű rendelkezéséből fakadóan a jogosulthoz kötődő célt szolgálnak; ezek az ún. célkötelmek, mint pl. a tartással, életjáradékkal kapcsolatos követelés. Ez utóbbi esetekben tehát a nyújtandó szolgáltatás tényleges hovaforrásának célja minősíti a kötelmet célkötelemmé. A kötelesrész esetében, mint láttuk, hasonló törvényi rendelkezés egyáltalán nincs, **a kötelesrész iránti igény nem áll kapcsolatban a jogosult személyiségével, és nem is célhoz kötött követelés**, hiszen közömbös, hogy a jogosult a részére kiadott kötelesrészt mire fordítja. A kötelesrész jogintézményének a jogalkotó által elismert társadalmi rendeltetése, célja, amely az alanyi kört is meghatározza, önmagában nem teszi a kötelesrész iránti igényt célkötelemmé. **A jogalkotó által elismert valamennyi alanyi jog magában hordoz valamilyen társadalmi célt, de ettől még nem minden követelés célkötelem**.

[6] Minderre tekintettel a Kúria közbenső ítélete épp azáltal áll összhangban az Alaptörvénnyel, hogy a kötelesrész iránti követelés örökölhetőségét mondta ki, és **épp azzal vált volna alaptörvény-ellenessé, ha hatályában fenntartja a Kecskeméti Törvényszék egyébként ténylegesen alaptörvény-ellenes jogerős ítéletét**, amely meg sem jelölte az irányadónak tekintett jogszabályi rendelkezést. A Kúria ellenkező döntése ugyanis sértette volna az R) cikk (2) bekezdését is, melynek értelmében a jogszabályok mindenkire kötelezőek, s melyből fakadóan a bírói jogalkotás tilos. Ezenfelül e döntés sértette volna az Alaptörvény indítványozók által is hivatkozott XIII. cikke (1) bekezdését is, vagyis a tulajdonnal való rendelkezés és az öröklés szabadságát, mely jog a felperes édesanyját az őt törvény alapján megillető kötelesrész iránti igény kapcsán is megillette. **Az indítványozók alapvető tévedése e körben**, hogy az édesanyjának és örökösének ezen, az Alaptörvényből fakadó jogát a korábban elhunyt fia és végrendeleti örökösének ugyanezen alapjoga sérelmeként értelmezik, **holott e tekintetben a korlátot pusztán a kötelesrész jogintézménye jelenti**. Helyes értelmezés szerint a végrendeleti örökösök szempontjából teljes mértékben közömbös, hogy a törvény alapján keletkező kötelesrész iránti követelést velük szemben az eredeti jogosult, vagy (az elévülési időn belül) annak jogutódja érvényesíti. **Az indítványozók nem alapíthatnak alkotmányos jogvédelmet arra a teljesen esetleges körülményre, hogy a kötelesrészre jogosult az elévülési időn belül elhunyt, hiszen a kötelesrésre jogosultat (és örökösét) is megilleti a tulajdonhoz és az örökléshez való jog**.

III. Az alkotmányjogi panasz érveinek cáfolata

- [7] Az Alkotmánybíróság előtti eljárásban az ítéleti tényállás megalapozottsága csak kivételesen vizsgálható (akkor, ha a megalapozatlanság közvetlen összefüggésben áll a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoggal), a teljesség kedvéért mégis fel kell hívnom a figyelmet, hogy az indítványozók elhallgatják azon – a per során egyébként soha nem vitatott – tény, hogy a felperes édesanyját a fia hagyatékának tárgyalására nem idézték, amivel a közjegyző egyértelműen megsértette a hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény – Hetv. – 53.§-át. Ezért a felperes édesanyja nem volt abban a helyzetben, hogy a hagyatéki eljárásban jelentse be a kötelekrész iránti igényét. Az édesanya (aki fia halála után pár nappal combnyaktörést szenvedett, rohamosan leépuult, majd tíz hónap elteltével maga is elhunyt) életében soha nem ismerhette meg fia végrendeletét. Az indítványozók nem említik azt a tény sem, hogy felperes egyetlen örököse volt az édesanyjának, vagyis semmi szükség nem volt arra, hogy édesanyjának a kötelekrész iránti követelését mint „hagyatéki vagyontárgyat” jelentse be, a hagyatékot mint egészt átadó közjegyzői végzéssel ennek hiányában is legitimálhatta magát mint örököst. Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy felperessel a néhai testvére ne ápolta volna a rokoni kapcsolatot (az eljárásban felperes csatolt néhányat a testvérelé váltott levelekből).
- [8] Az indítványozók állítják, hogy a Kúria a közbenső ítéletével megsértette a **tisztességes eljáráshoz fűződő** – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti – **jogukat**. Ezt azzal indokolják, hogy a Kúria „eltérő jogértelmezése folytán” őket terhelné a bizonyítás arra vonatkozóan, hogy az igény a kötelekrészre jogosult édesanya lemondása okán nem szállt át a felperesre mint jogutódra, márpedig e bizonyítása nem volt módjuk, mivel e lehetőségtől a Kúria közbenső ítélete megfosztotta őket. Hivatkoznak arra, hogy a lemondás nincs alakiséghez kötve, az bármilyen formában megtörténhet. Az első- és másodfokú eljárásban még felperest kötelezték az igény átszállásának bizonyítására. A Kúria szerintük tehát (ilyen anyagi jogi álláspont mellett) akkor járt volna el helyesen, ha az első- és másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot teljes egészében új eljárásra utasítja.
- [9] Az indítványozók ezen érvelése **több okból is alaptalan. A per során ugyanis soha nem tettek olyan határozott tényállítást, hogy felperes édesanyja lemondott volna a kötelekrész iránti igényéről**, s bár már akkor is hivatkoztak arra – általánosságban –, hogy a lemondás nincs alakiséghez kötve, ám **azt nem jelölték meg pontosan, hogy konkrétan mi módon, mely cselekményével vagy nyilatkozatával juttatta kifejezésre felperes édesanyja a lemondásra vonatkozó szándékát. Bizonyítást folytatni márpedig csak határozott tényállításra lehet**. Többek között ezért is állapította meg az egyébként téves (alaptörvényellenes) másodfokú ítélet, hogy a lemondás a peradatok alapján nem állapítható meg. Sőt maga az alkotmányjogi panasz sem jelöli meg az a határozott tényállítást, amelynek bizonyításától az indítványozók elestek. Az indítványozók csupán sejtetőleg utalnak arra (egyébként rosszhiszemű módon), felperes édesanyja és a III-IV. rendű alperesek édesanyja beszéltek egymással a felperes testvérenek halálát követően, azonban azt nem mondják, hogy a kötelekrészről lemondó nyilatkozat kifejezetten ekkor hangzott volna el. Ugyanilyen sejtetés csupán, hogy a 24012/Ü/1994/2012/5 sorszámú hagyatékátadó végzés indokolása első mondata első része azt rögzíti, hogy az örökhagyónak kötelekrészre jogosult hozzátartozója nem volt, és hogy e megállapítás oka nem tisztázott – itt sincs megjelölve a lemondásra vonatkozó határozott tényállítás. (Egyébként e megállapítás oka csak a közjegyző súlyos tévedésével magyarázható, mely tévedés tényét a Kúria által hatályon kívül helyezett másodfokú ítélet is leszögezte.) Másrészt, ha pusztán azt kell az indítványozók szerint lemondásnak tekinteni, hogy a felperes édesanyja az életéből még hátralévő tíz hónapban nem lépett fel határozottan a kötelekrész érvényesítése iránt, elegendő csupán arra figyelemmel lenni, hogy **felperes édesanyja soha nem ismerhette meg a végrendeletet, esélye sem volt arra, hogy felmérje a neki járó kötelekrész összegét, az igényérvényesítés elmaradását tehát már csak ezért sem lehet a lemondásra irányuló akaratelhatározás egyértelmű megnyilvánulásának tekinteni**. (Mellékesen jegyzem meg, hogy felperes édesanyja fizikai állapotánál fogva is akadályozott lett volna az igényérvényesítésben.) A Kúria tehát helyesen mérte fel, hogy a kötelekrész iránti igény megöröklésének ítéleti kimondása semmilyen eljárásjogi akadályba nem ütközik, az indítványozók (ott mint alperesek)

bizonyításhoz fűződő joga nem csorbul. **A közbenső ítélet ezért nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését** (de a szintén felhívott XXIV. cikk első bekezdését sem, ez utóbbi hivatkozás nem is teljesen érthető).

[10] E körben azt is le kell szögezni, hogy az Alkotmánybíróság nem „negyedfok”, nem tisztje azt vizsgálni, hogy a per során az indítványozók mint alperesek tettek olyan utalást, amit esetleg a Kúria tényállításnak is minősíthetett volna. **Az Alkotmánybíróság csak a kirívó és nyilvánvaló eljárási szabálysértések esetén avatkozik közbe, hiszen csak ezen eljárási szabálysértéseknek van alkotmányos jelentősége.** Végül pedig, még ha igaz is lenne (de nem igaz), hogy az indítványozók önhibájukon kívül nem voltak abban a helyzetben, hogy valamely tényt érvényesítsenek az eljárás során, úgy számukra elvileg nyitva áll a perre még irányadó rPp. 260.§ (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján. A perújítás – a felülvizsgálati kérelemmel szemben – nem jelent kivételt az Abtv. 26.§ (1) bekezdés b) pontja alól (jogorvoslati lehetőségek kimerítése).

[11] Az indítványozók szintén megsértett rendelkezésnek minősítik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, vagyis a **tulajdonhoz és örökléshez való joguk sérelmét**. Indokolásuk szerint a kötelesrészre jogosult életében a kötelesrészre jogosult döntésétől függ az, hogy a kötelesrész kiadása iránti igényét érvényesíti-e. A Kúria által felhívott 1889-es döntés – azaz a 43. számú teljes ülésen meghozott P.H.T.293. számú döntvény – csak azért mondta ki, hogy a kötelesrész iránti igény minden feltétel nélkül öröklődik, mert az akkori jog szerint a kötelesrész iránti igény átruházhatósága nem volt kérdéses, azt a (későbbi) magánjogi törvényjavaslat (Mtj.) 2009.§-a is kimondta. Ezzel szemben jelenleg csak a bírói gyakorlat ismeri el e követelés engedményezhetőségét. Az indítványozók azzal érvelnek, hogy a kötelesrészre jogosultak személyi körének minden további feltétel megkövetelése nélküli bővítése az örökhagyó örökösének passzív öröklési jogát csorbítja. A hatályos Ptk. is csökkentette a kötelesrész mértékét, a kitagadási okok körét viszont bővítette, ezzel is a végrendelezési szabadságot kívánta tágítani. Ha azonban elfogadjuk a Kúria álláspontját, az örökhagyó védtelen lesz a kötelesrészre jogosult örökösével szemben, aki így akár érdemtelen személy is lehet, mert például az örökhagyó életére tört. Továbbá a kötelesrészre jogosult örököse olyan igényt szerezne meg ezáltal, amit maga a kötelesrészre jogosult esetleg meg sem próbált érvényesíteni. Ily módon a kötelesrész iránti igény akár lefoglalható is lenne a kötelesrészre jogosult örökösének hagyatéki hitelezője által (feltételezve, hogy a kötelesrészre jogosult örököse érvényesíteni kívánta az igényt), ami indokolatlan különbséget tesz a kötelesrészre jogosult hagyatéki hitelezője és a kötelesrészre jogosult örökösének hagyatéki hitelezője között. Sőt a kötelesrészre jogosult hagyatéki eljárásában a hagyatéki hitelező maga is kérhetné a kötelesrész iránti követelés leltározását. Emellett a megnyílt kötelesrész iránti igény számtalan esetben is tovább öröklődhet, elvesztve eredeti célját, a családi vagyon védelmét. Mivel a kötelesrész nem visszerhes, hanem ingyenes, ezért nincs olyan védendő érdek a kötelesrészre jogosult örököse oldalán, mely indokolttá tenné az örökhagyó végintézkedésének a csorbítását és ezáltal az örökléshez, tulajdonhoz való jog korlátozását. Az egyik kiegészítő indítvány mindezen túl hivatkozik az Alaptörvény 28. cikkére is, azt állítván, hogy a Kúria jogértelmezése nem felelt meg a jogszabályok céljának megfelelő értelmezésével, s ezzel olyan jogot juttatott a testvérnek, ami őt törvény szerint nem illette volna meg.

[12] Az indítvány kiegészítésében az engedményezés kapcsán az indítványozók kifejtik, hogy álláspontjuk szerint a kötelesrészre jogosultnak először nyilatkoznia kell az igény érvényesítése tárgyában, mely nyilatkozat egy alakító jog, ami engedményezéssel nem ruházható át.

[13] Meggyőződésem szerint az indítványozók által felhozott (fentebb röviden ismertetett) **valamennyi érv alaptalan**, és lényegileg valamennyi ugyanazon, a fentebbi [6] bekezdésben már említett okból: az indítványozók nem észlelik, hogy **a tulajdonhoz, örökléshez fűződő joguk korlátozása nem a kötelesrész iránti igény öröklése vagy esetleges engedményezése folytán áll fenn, hanem pusztán a kötelesrész jogintézménye folytán. A korlátozás a kötelesrész iránti igény keletkezésével beáll**, és ezt követően az igény eredeti jogosult általi érvényesítése, engedményezése, a végintézkedés révén történő átszállása az

örökösre, avagy törvényes öröklés révén való átszállása már **mind teljesen esetleges, a kötelelő rész kielégítéséért felelős örökösök érdekkörén kívül álló körülmény, amely körülmények éppen ezért nem is hozhatók összefüggésbe a kötelelő rész kielégítéséért felelős örökösök tulajdonhoz és örökléshez fűződő jogával. Ezen említett körülmények valójában csakis a kötelelő részre jogosult tulajdonhoz és örökléshez való jogát érintik, annak körébe esnek.**

[14] A bírói gyakorlat már régóta teljesen következetesen vallja, hogy a kötelelő rész iránti követelés kötelmi természetű követelés, amely e jellegénél fogva, ha már létrejött, alapvetően nem különbözik semmilyen más követeléstől. Az a sokszor hangoztatott jogtétel, miszerint a kötelelő rész iránti igényt a jogosultnak kell érvényesítenie, pusztán annyit jelent, hogy miként az igényeket általában, a kötelelő rész iránti igényt is kifejezetten érvényesítenie kell az arra jogosultnak, ellenkező esetben a követelés elévül, az igény megszűnik. Ez a jogtétel **semmilyen tartalmi többletet, semmilyen specialitást nem ad a kötelmi jellegű követelésekhez képest, lényegében csak a kötelelő rész kötelmi természetét deklarálja.** Ebből semmilyen következtetés nem vonható le a kötelelő rész iránti követelés személyhez kötöttsége és jogutódlásának megengedhetősége kapcsán sem. Nem vitásan a jogosult akarathatározásától függ, hogy a kötelelő részét érvényesíteni kívánja-e, vagy olyan mértékben tiszteletben tartja az örökhagyó végakarátát, hogy kötelelő részére sem tart igényt, ám ez minden egyéb az örökhagyóval szemben fennálló és a hagyatékból kielégíthető követelésre is igaz. **Tévesen és minden jogszabályi alap nélkül érvelnek ezért az indítványozók azzal, hogy a kötelelő rész érvényesítése „alakító jog”, amely ráadásul nem is ruházható át.**

[15] A kötelelő részre ugyan valóban csak szűk személyi kör jogosult, pontosan meghatározott jogszabályi feltételek mellett, de **mindezek a szabályok és korlátok csakis a kötelelő rész létrejöttére vonatkoztathatók.** E szabályokból nem következik, hogy a követelés létrejötte után a jogosult az őt megillető követeléssel ne rendelkezhetne éppoly fokú szabadsággal, mint az egyéb követeléseivel; nem következik, hogy a jogosult tulajdonhoz és örökléshez fűződő joga e körben korlátozva lenne. Létrejötte után a kötelelő rész iránti követelés alapvetően hasonlóan kezelendő, mint bármely más követelés. Ezért nincs jelentősége annak, hogy a kötelelő rész célja – egyes vélekedések szerint – a családi vagyon megőrzése az örökhagyó végintézkedési szabadsásával szemben, ugyanis ez szintén csak a kötelelő rész létrejötte körében értékelhető cél; a jogosult ahhoz kezd a kötelelő rész címén megkapott pénzzel (családi vagyonnal), amit csak akar. Ez a rendelkezési szabadság épp ezért a kötelelő rész iránti követelés realizálása – érvényesítése – előtt is megilleti a jogosultat.

[16] Jól tetten érhető mindez például az indítványozók által is felhozott *kitagadás* jogintézménye esetében. Az indítványozók azzal érvelnek, hogy a kitagadás nem vehető igénybe a kötelelő részre jogosult örökösével szemben. Ez ugyan önmagában igaz, de észre kell venni, hogy a kitagadás jogintézménye az eredeti jogosulttal szemben sem nyújt védelmet, amennyiben annak oka már a kötelelő rész iránti követelés létrejötte – az örökhagyó halála – után következik be. Például nem veszíti el a kötelelő rész iránti jogát az az eredeti jogosult, aki az örökhagyó halála után tört az egyenesági rokon vagy házastárs életére, még akkor sem, ha ez az egyenesági rokon vagy házastárs maga a kötelelő rész kielégítéséért felelős örökös. Ezek már ismét olyan esetleges körülmények, amelyek nem érintik sem az örökhagyó, sem az örökös tulajdonhoz, örökléshez való jogát. Épp ilyen esetleges, az örökhagyó tulajdonhoz és örökléshez fűződő joga szempontjából érdektelen körülmény, hogy a létrejött kötelelő rész iránti igény jogutódlás folytán olyan személyhez kerül, aki egyébként korábban az örökhagyó életére tört. **A kitagadás ugyanis kizárólag a kötelelő rész iránti igény létrejöttét érintő körülmény, az érvényes kitagadás hiányában létrejött igény későbbi sorsát már egyetlen később bekövetkező kitagadási ok sem befolyásolja.**

[17] Ugyanez a helyzet az indítványozók által felhozott egyéb példákat illetően is. Álláspontom szerint nem érintik a Kúria közbenső ítéletének az Alaptörvénnyel való összhangját, hogy a hagyatéki hitelező mikor, milyen követeléseket foglalhat le; az erre vonatkozó részletszabályok esetünkben irrelevánsak. A lényeg

csupán annyi, hogy a hagyatéki hitelezőt éppolyan jogok illetik meg a kötelesrész iránti követelés kapcsán, mint bármely más követelés kapcsán. Ha például az örökhagyó valamely hozzátartozója nem kívánta érvényesíteni az örökhagyóval szembeni kölcsönkövetelését (például), s nem kívánja ezzel csökkenteni az örökösöknek jutó hagyatékot, még előfordulhat, hogy e hozzátartozó örököse a rá átszállt kölcsönkövetelést érvényesíteni fogja, sőt lehet, hogy ennek során az érvényesíteni kívánt követelést valamely harmadik személy javára lefoglalják. Ez tehát az egyéb követelésekkel is előfordulhat anélkül, hogy bármiféle alkotmányossági aggály merülhetne fel ezzel kapcsolatban.

[18] Az engedményezés és az öröklés összevetése tárgyában csupán annyit jegyeznek meg, hogy a jogutódlás különböző formái között – arra vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában – nem lehet különbséget tenni: ha egy követelés engedményezhető, akkor nincs ok arra, hogy a „halál esetére szóló átruházást”, azaz a végintézkedési öröklést ne ismerjük el, ha pedig a követelés végintézkedés alapján történő öröklését elismerjük, akkor nincs ok arra, hogy a törvényes öröklés útján való öröklést ne ismerjük el.

[19] Végül meg kell állapítani azt is, hogy az indítványozók alaptalanul sérelmezik a korábbi bírói gyakorlattól való indokolatlan eltérést is. A Kúria a fentebb tárgyalt módon megfelelően megindokolta ítéletét. Egyebekben nincs is „eltérő korábbi bírói gyakorlat”: a BH 1996.426. számú eseti döntés említést tesz ugyan a kötelesrész iránti igény személyhez kötöttségéről, de csak mellékesen, mivel az ottani döntés alapvetően nem ezen a problémán fordult meg. Ráadásul ki sem derül az ítéletből, miért jutott erre a következtetésre a Legfelsőbb Bíróság eljáró tanácsa. **Nem ismert olyan felsőbbbírósági döntés, ami a jogutódlás gátoltságát elvi élel kimondta volna.** Ehhez képest a BH 1994.367. számon közzétett eseti döntésben éppen az volt a *ratio decidendi*, hogy a kötelesrész iránti igény szabadon engedményezhető. A Kúria közbenső ítélete pedig arra is rávilágított, hogy ennek a – meggyőződésem szerint helyes – álláspontnak évszázados bírói hagyománya van.

[20] A kifejtettek miatt nem állapítható meg, hogy a Kúria közbenső ítélete sértene az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdését, azaz az indítványozók tulajdonhoz és örökléshez fűződő jogát.

B u d a p e s t , 2021. február 19.

Tisztelettel:

dr. Sárdy Péter
ügyvéd